

ראש השנה תשפ"ה
ופרשת האיזינוגיליון מס' 106
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

מתוך שיחה בעקבות המצב

נדמה שהבעיה בתפיסה של "הקורא הלל בכל יום" היא שרק "בְּפֶגְרֵינוּ נִנְגַח, בְּשִׁמְךָ נְבוּס קְמִינֵנוּ", ולא בעזרת צבא הגנה לישראל – שהניצחון דרכו זהו נס לא פחות גדול. ההתלבשות של הנס בחיים הטבעיים שלנו, בחכמה הישראלית ובמורכבות להוציא מבצעים כאלה לפועל בהצלחה מדויקת, זה הנס הגדול!

עלינו להבין שאנו בתקופה פלאית, ועלינו להביט על כלל התקופה ולא על כל יום בנפרד.

אנו חיים בתוך שליחות מיוחדת ואתגר גדול. בכל יום, ברכותינו צריכות להיות על עצם קיומנו כעם בארץ ישראל. זוהי מציאות שמחייבת מאיתנו לא רק להודות, אלא גם להאיר את הצללים סביבנו ולחזק את לימוד התורה וקיום המצוות. אנו חיים במציאות שבה גודל האחריות שלנו הולך יד ביד עם גודל הניסים. כחלק מתהליך זה, ההודאה להשם היא לא רק על הניסים, אלא על החיים עצמם. הכוח שלנו טמון בהתחברות לתורה ולתפילה, שבאמצעותם אנו מצליחים לגדול ולהתפתח. ככל שנחזק את הנשמה שלנו ונרחיב אותה, הטבע שלנו יהפוך לטבע אלוקי, ונוכל להרגיש את ההשגחה האלוקית בכל פרט בחיינו.

עם ישראל נמצא בתקופה אדירה, ועלינו להודות על כך. הגאולה והישועה יגיעו עם תפילותינו ומעשינו. זו תקופה שמחייבת אותנו להיות ראויים לגודל השעה, והכוח להצליח בהצלחות הגדולות שאנו שומעים בחדשות, טמון בכל אחד מאיתנו – בחיבור לנשמתנו דרך פנימיות התורה.

עלינו לברך על כל פסיעה לקראת הגאולה, ולהתפלל שהניסים ימשכו ללוות אותנו בדרך. כך נוכל לראות את כל ההופעות הגדולות שהקדוש ברוך הוא מביא לעולמנו.

זו זכות גדולה לחיות בזמן הזה, ולחיות חלק מההיסטוריה של עם ישראל בארץ ישראל. עלינו להכיר בכך, וכך נזכה להמשך בשורות טובות ולגאולה השלימה בקרוב.

מתוך שיחה שהועברה במוצ"ש האחרון
השיחה המלאה נמצאת בוידאו באתר הישיבה

בתקופה האחרונה, אנו חווים תחושה של ניסים מתמשכים, במיוחד לאור האירועים הקשים מתחילת השנה האחרונה, ועד להתקפות הטילים שנמשכות לצערנו.

אך עלינו להביט בניסים שהתרחשו. ליל היירוטים הפלאי, ובכלל היירוטים לאורך כל התקופה ב"ה", "מתקפת הביפרים" והחיסולים של שורת הבכירים בחיזבאללה שהגיעו לשיא עם חיסולו של נסראללה ימ"ש, מראים לנו את יד ה' המגנה עלינו – בדומה למכות מצרים, כשבכל דור הדברים מתאימים לתקופה ולשפע האלוקי שאנו מתברכים בו בעת הזו.

אך נראה כי בימים אלו העניין המיוחד מתגלה בגבורה האלוקית של צבא ההגנה לישראל. החוכמה והמקצועיות של הלוחמים לא נופלות מהניסים עצמם. יד ה' מתלבשת ומופיעה דרך כוחות הביטחון של ישראל.

חז"ל מזהירים אותנו ש"הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף" (שבת קי"ח ע"ב), שכן הלל אומרים על נס, אך כשהדבר מופיע באופן טבעי אין לומר על כך הלל. אמנם אנחנו כל יום מברכים ברכות רבות על הנעשה עימנו במהלך היום בדרך הטבע, אך אמירת הלל נועדה לשבח את הקב"ה על נס היוצא מגדר הטבע. עם זאת, יש להכיר שהחיים עצמם הם נס, ופעמים רבות אף נס גדול יותר מאיזה נס חד פעמי. חוקי הטבע וההרמוניה ביניהם, זהו נס ומציאות מיוחדת מאוד, בעלת עוצמה פי כמה ממעשה אלוקי חד פעמי גדול ככל שיהיה "כִּי אֵין לֵה' מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוּ בְמִעֵט" (שמואל א', י"ד, ו').

לפעמים כשאני נוסע ברכב מהבית לישיבה, מרחק כה קצר, אני מתפעל מכמות הדלק הנצרכת רק כדי להניע את עשרות הרכבים החולפים על פני בדרך. לנסות לדמיין את שאיבת כמות הנפט האינסופית הנצרכת לרכבי העולם ממעמקי האדמה, זה ממש דמיוני – ולנו זה נראה רגיל...

נראה שמאמר חז"ל זה בנוי על פרק מ"ד בתהלים, שבו נאמרים המילים "מְקוֹל מְחַרְף וּמְגַדֵּף". הפרק מתחיל בטוב ה' עימנו, ופתאום עובר לדברי פורענות וצרות, ומה שמפריד בין שני החלקים זה הפסוק: "בָּא-לֵהִים הִלְלֵנוּ כֹּל הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נִדְהָ סֶלָה".

פינת הילדים

חשיבות חיפוש כפרסה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כחצוץ הכא...

1. "יערוף כמטר לקחי"

מהו ה"לקח"?

2. מה אנו צריכים לזכור מדורות קודמים (בין השאר)?

3. כשהקב"ה משלם לאויבנו על פשעיהם, ממתי נחשבים להם העוונות?

"זאת עבודת האדם בעולם הזה לישר ולכוין כל האברים אל התורה בכח המצוות. וזהו הרמז 'מצות צריכות כונה', שהתכלית הוא לכוין ולסדר ציור האדם ולהיות כלי מוכן. ולעתיד יתגלה לאדם אור התורה כפי הכנת הציור בעולם הזה"

ישיבת מעלות מברכת את בוגרינו, ידידינו, עובדינו, תלמידינו וכל משפחתכם

בשנה טובה ומתוקה!

קבלו סרטון של ברכת רבני הישיבה לחיילים העומדים על משמר ארצנו
קישור: <https://youtu.be/RWu3mKK0klg?si=USiltBPemQR5emFF>

ברקוד:

הרב מנשה וינר

תפקידו של שמואל הנביא

השניים... חופני ופנחס הכהנים מנהלים שם את העסק ביד חזקה, ברוח נטויה ובמזלג שלוף.

נדמיו משפחה ממעלות שרוצה לעלות לרגל באותה תקופה. זו התרגשות גדולה! עוזבים את הכל ויוצאים למסע של כמה ימים. לוקחים חמורים, מארגנים את כל המשפחה, סוגרים את הבית. בדרך מכינים את הילדים למפגש המרומם עם קדושת המשכן, נפגשים עם עולים נוספים וזו חוויה מיוחדת. ישנו תיאור של מסע שכוה במסכת ביכורים. איזו התרגשות! ואז מגיעים למשכן שילה, ונתקלים - הנה מראה כבוד ה' - במזלג שלוש שיניים. איזו התרסקות! זה דבר נורא.

התיאור של שירת שני בני עלי במשכן שילה יכול להסביר גם את דברי חז"ל האומרים שחפני ופנחס היו משהין את קרבנות הנשים היולדות וגורמים עוגמת נפש לזוגות המחכים לטהרת האישה לבעלה לאחר הלידה. זאת מכיוון שנשים אלו הביאו "רק" תור או גזל, מה שלא ממש משתלם לכהנים להקריב כרגע, לעומת מי שהביא כבש או פר.

ההשתלטות של בני עלי הכהנים לא הגיעה סתם כך. ניתן להסביר שעלי המנהיג הגדול עשה סדר במשכן לשם שמים, בכל הקשור לעבודת ה' - שלא יתערבב בה עניינים מעבודת האלילים הנפוצות באזור. אך כשהתפקיד עבר לבניו הפך הצורך הגדול בכללים ברורים לשררה ברוטאלית החסרה את הכוונה טהורה.

אנשים חווים זאת וחלקם מחליטים להפסיק להגיע למשכן. אך חנה מגיעה יחד עם בעלה "האיש הוא", שממשיך בהתמדה להגיע למשכן על אף החוויה הבעייתית שם.

חנה מתפללת לה' שייתן לה בן שיתקן את הנעשה במשכן שילה.

ניתן לתאר שחנה מגיעה מידי שנה ללא קרבן, ולא נותנים לה להיכנס, והפעם היא מחליטה להתפרץ למקום ולהתפלל לקב"ה, בדיוק על הענין הזה. לכן עלי חושב אותה לשיכורה, ועל כך היא עונה לו שלא יראה אותה כבת בליעל - בהתאמה לנאמר על שני בניו: "ובני עלי בני בליעל לא ידעו את ה'".

לפי החסר הזה ניתן להבין גם את שאר השאלות שהעלינו: אויביה של חנה אינם פנינה, אלא חפני ופנחס, ולכן כבר בתחילה מוכר ששניהם נמצאים שם, ואת זה אלקנה וחנה יתקנו ע"י בנם שמואל. כך גם שחנה מדברת על העקרה היולדת שבעה היא אינה מתכוונת לעצמה, אלא בתפילה לה', שברצונה יכול לשנות כל מציאות ולתקן את המציאות המעוותת במשכן. "ה' מוֹרֵשׁ וּמַעְשִׂיר מִשְׁפִּיל אֶף מְרוֹמִים".

לאופן ההתנהלות של כהני המשכן, יש שורשים בתפיסה מעוותת של עבודת ה'. נדמה כי כבר אצל עלי היתה חשיבות ל"בין אדם למקום", ופחות התייחסות ל"בין אדם לחבירו". ניתן לראות זאת באופן שעלי מוכיח את בניו: "אם יִקְטָא אִישׁ לְאִישׁ וּפְלָלוּ אֶלְהִים, וְאָם לֹה' יִקְטָא אִישׁ מִי יִתְפַּלֵּל לוֹ". זה ההיפך הגמור מדברי המספר במסכת יומא (פ"ח, מ"ט): "עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר. עבירות שבין אדם לחבירו, אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חבירו".

יש כאן תפיסה בעייתית שאולי התחילה אצל עלי באופן יותר טהור שמדגיש את עבודת ה' מול עבודת האלילים ששלטה באותו הזמן, אך אצל בניו זה כבר הגיע לרשעות ממשית בעניינים שבין אדם לחבירו.

תפקידו של שמואל לתקן את כל העניין הזה ולאזן את הנעשה במשכן מתוך תפיסה שהתנהגות נאותה בין אדם לחבירו זה חלק מעבודת ה', ולא ניתן לנתק בין הדברים. כך הפסוק מתאר את שמואל: "וַהֲצַעַר שְׁמוּאֵל הַלֵּךְ וְגָדַל וְטוֹב גַּם עִם ה' וְגַם עִם אֲנָשִׁים".

בראש השנה אנו עומדים לפני ה' למשפט שבוחן את שני הדברים הללו יחד. לכן ביום זה נפקדה חנה שהבינה את הצורך בתיקון העולם היחודי גם בעניינים שבין אדם למקום וגם בעניינים שבין אדם לחבירו.

כך גם נאמר על שמואל ששקול כנגד משה ואהרן - משה מייצג את החיבור הרוחני לה' ואהרן "אוהב שלום ורוחף שלום" מייצג את החיבור שבין אדם לחבירו.

שנכה לקיים את תורת ה' באופן של חיבור נכון "גם עם ה' וגם עם אנשים" ומתוך כך להמליך את הקב"ה על עמו ועל עולמו.

מתוך שיעור של הרב שניתן בתאריך כ"ד אלול תשפ"ד
(לא עבר את הגהת הרב)
השיעור המלא נמצא בוידאו באתר הישיבה

בהפטרת היום הראשון של ראש השנה, אנו קוראים על חנה אם שמואל וכל הסיפור שמתאר את התקופה המיוחדת של ימי משכן שילה.

תפילת חנה נבחרה להיות ההפטרות של היום הראשון של ראש השנה, וסיפור זה, לדברי חז"ל, נקשר דווקא לראש השנה משום שחנה נפקדה ביום זה. אך לפני שנעמיק במשמעות הקשר לראש השנה, ננסה להבין את הסיפור עצמו ללא הקשרים נוספים.

במרכז הסיפור עומדות שתי הנשים - חנה ופנינה, נשותיו של אלקנה. פנינה זכתה בילדים רבים, בעוד חנה, האובדת של אלקנה, הייתה עקרה במשך שנים רבות. אלקנה ניסה לנחם את חנה ולהעניק לה יחס מיוחד, אך אין זה מקל על כאבה. מצבה של חנה נוגעת ללב, במיוחד כשאנו רואים את פנינה מציקה לה ללא הרף: "וְכַעֲסָתָה צְרָתָה גַם כַּעַס בְּצַבּוֹר הִרְעַמְתָּ". פנינה, לפי פשוטו של מקרא, מתגרה בחנה, אולי מתוך קנאה באהבתו המיוחדת של אלקנה כלפיה, ואולי גם מתוך כאב על כך שהיא עצמה לא זוכה לאותו יחס, למרות שילדיה מרובים.

חז"ל מחדדים את הדמות של פנינה. הם טוענים שבאמת פנינה הכעיסה את חנה מתוך כוונה טהורה - לגרום לה להתפלל מעומק הלב. וכך אכן קרה, חנה התפללה מעומק הלב לקב"ה וביקשה בו, אותו תקדיש לעבודת ה' לכל ימי חייו.

בתפילתה של חנה, תפילה שקטה מהלב, שאף לא נשמעה באוזניו של עלי הכהן שחשד בה שהיא שיכורה, אנו מוצאים קושי. חנה משמחת את עצמה על ניצחונה האישי, על כך שהיא "התעלתה" על פנינה - "רָחַב פִּי אֶל אֹיְבֵי", תוך שהרמיזה היא לפנינה עצמה. יש כאן תחושת שמחה על שבחן צרתה. התפילה, שמתחילה כהודיה לאלהים על הישועה, מקבלת גוון של שירת ניצחון על פנינה. ישנם מפרשים שמנסים לתרץ זאת, אך התמונה שעולה היא של מתיחות בין שתי הנשים. זה מזכיר סיפורים קלאסיים כמו רחל ולאה, אך כאן, המצב אולי קצת יותר קיצוני. על פי המסורת, כל ילד שנולד לחנה גרם לפנינה לאבד שני ילדים משלה. חז"ל מלמדים אותנו שפנינה פעלה לשם שמים, אך בסופו של דבר, התוצאה היא שהסיפור מסתיים בתסכול ובכאב נוסף, דווקא מצד זו שנראתה כבתחילה כמי שזכתה. תחושת הניצחון של חנה, מובנת ככל שתהיה, מעלה שאלות על הצורך ברגישות לניצחון ולכאבם של אחרים.

קושיא נוספת: "עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַע וְרַבַּת בְּנִים אֶמְלֶלָה". מהפסוקים עולה שחנה לדה חמשה או שישה ילדים, תלוי אם שמואל נכלל במנין הילדים או לא. אז אולי ניתן להסביר פסוק זה? רש"י מפרש שהגימטריה של המילה "שבעה" עולה בדיוק כמו "שמואל". ניתן לומר שהפסוק מתייחס לשמואל עצמו, שהוא כנגד שבעה, כילוי הוא מייצג יותר מילד אחד, בגלל גדולתו וחשיבותו, אך על אף היופי שבגימטריה הזו, היא עדיין אינה מספקת תשובה פשוטה וברורה.

ענין נוסף, זו תפיסת עלי את חנה כשיכורה. מדוע עלי חשב כך? חז"ל מסבירים לנו על העניין של האותיות שהתקבלו מהאורים ותומים - כ', ה', ש', ר' - שיכולות להסתדר באופן של "שכרה", אך אם עלי היה מסדר אותן נכון הוא היה מבין שהיא "כשרה". ייתכן שיש כאן גם מסר נוסף.

בנוסף, חנה מבקשת מעלי שלא יראה בה "בת בליעל". מדוע היא משתמשת דוקא בביטוי זה, הרי עלי חשד בה שהיא שיכורה, ולא בת בליעל?

אם נחזור לתחילת הפסוקים, נראה שהאופן שבו מתואר אלקנה קצת מיוחד: "וַיְהִי אִישׁ אֶחָד...". "וַיְעַלֶּה אִישׁ הָהוּא", וכן נשאלת השאלה מה כל כך חשוב להזכיר את שני בני עלי דוקא בפסוק שאומר שאלקנה עולה מידי שנה למשכן שילה: "וְאִשְׁם שְׁנֵי בְנֵי עָלִי חֲפְנִי וּפְנַחְסֵי כְּהִנָּים לֹה'?"

לפני שנתייחס להסביר את כל העניין נשאל שאלה אחרונה: מדוע חנה רוצה כל כך שילד, מה מרגע שהוא נגמל, היא שולחת אותו מעליה לחיות את חייו במשכן שילה?

נראה שישנה בעיה קשה מאוד במשכן שילה. כך נאמר בפסוקים על שני בני עלי, חופני ופנחס הכהנים: "וּבְנֵי עָלִי בְנֵי בְלִיעֵל לֹא יָדְעוּ אֶת ה'". וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים אֶת הָעָם כָּל אִישׁ זָכֵחַ וְזָכָה וְגַם נָעַר הַכֹּהֵן כְּבָשֶׁל הַבֶּשֶׂר וְהַמְזֻלָּג שֶׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים בְּיָדוֹ. וְהָקָה בְּכִיּוֹר אֹרְבָד אוּ בְשִׁלְחָת אֹרְבָד כָּל אִשְׁרֵי יַעֲלֶה הַמְזֻלָּג יִשָּׁח הַכֹּהֵן בּוֹ כְּקֶה יַעֲשֶׂה לְכָל יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים שָׁם בְּשִׁלָּה. גַּם בְּטָרִם יִקְטְרוּ אֶת הַחֶלֶב וְגַם נָעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לְאִישׁ הַזָּכֵחַ תִּנְהַךְ בְּשֶׁר לְצִלּוֹת הַכֹּהֵן וְלֹא יִקַּח מִמֶּךָ בְּשֶׁר מְבַשֵּׁל כִּי אִם חֵי. וַיִּאָמַר אֵלָיו הָאִישׁ קֶשֶׁר יִקְטְרוּ אֶת חֵי הַכֹּהֵן וְיִקַּח לָךְ כְּאִשְׁרֵי תֵאָדָה נִפְשֶׁךָ וְאָמַר לוֹ כִּי עָתָה תִתֵּן וְאִם לֹא לְקַחְתִּי בְּחֶזֶק יָד וְתִהְיֶה חֵטָאת הַנְּעָרִים גְּדוֹלָה מְאֹד אֶת פְּנֵי ה' כִּי בְּאֶצְוֹ הָאֲנָשִׁים אֶת מִנְחַת ה'".

מה קורה שם במשכן? נראה שיש מקום משמעותי למזלג בעל שלוש

